

نام و نام خانوادگی :

زمان آزمون :

پایه تحصیلی :

نام درس :

نام دبیر :

نام آموزشگاه :

عنوان آزمون : بانک تست علوم و فنون سال
دهم انسانی (فصل سوم)
تاریخ برگزاری ۱۴۰۴/۰۵/۰۴

۱ کدام بیت فاقد «ترصیع» و دارای «موازنه و تکرار» است؟

۱ آهوی نیمه مستت صیّاد شیر گیران / هندوی بت پرستت زّنار هوشمندان

۲ در دام تو محبوسم در دست تو مغلوبم / وز ذوق تو مدهوشم در وصف تو حیرانم

۳ مغ با مغان به طوع ز من راستگوی تر / سگ با سگان به طبع ز من سازگارتر

۴ فرخنده باد روز تو و دولتت قرین / پاینده باد عمر تو و بخت تو جوان

۲ با توجه به نظم و ترتیب پایه‌های آوایی و هجاهای ابیات زیر، کدام واژه‌ها برای پر کردن جاهای خالی مناسب هستند؟
- یکی پند پیرانه بشنو ز ... / که بختت جوان باد و جاهت ...
- تویی تو نور بی‌کران ... کن که آسمان / برای سینه‌چاک تو ... قمر بیاورد

۱ من - جهانی - نگاه - هم ۲ زاهد - مداوم - نظاره - شاید

۳ سعدی - مجدد - اشاره - شدن ۴ رند - بلند - رها - یکی

۳ کدام مصراع با تقطیع هجایی مقابل آن منطبق نیست؟

۱ چون سخن من هم فرو خوردم تو را (— U ——— U ——— U —)

۲ هر نظر بر رخ او راست نیست (— U U —— U U —— U U —)

۳ چو عشقش برآرد سر از بی‌قراری (— U —— U —— U —— U —)

۴ بس است این جان جانافروز ما را (— U ——— U ——— U —)

۴ در کدام بیت، هجای کشیده‌ای وجود دارد که باید به عنوان هجای بلند محسوب شود؟

۱ پندم مده ای دوست که دیوانه سرمست / هرگز به سخن عاقل و هشیار نباشد

۲ آن بر سر گنج است که چون نقطه به کنجی / بنشیند و سرگشته چو پرگار نباشد

۳ سهل است به خون من اگر دست برآری / جان دادن در پای تو دشوار نباشد

۴ مردم همه دانند که در نامه سعدی / مشکبست که در کلبه عطار نباشد

۵ چند گزینه دارای «موازنه» است؟

الف) آن کوه را چو ابر مهیا / آن دشت را چو باد مجرب

ب) قضا خلعتی نامدارش دهد / قدر میوه در آستینش نهد

ج) گر هجا گویم رمد از پیش من دیو سپید / ور غزل خوانم مرا منقاد گردد ازدها

د) پیراسته می‌دار به هر نیکی تن را / آراسته می‌خواه به هر پاکی جان را

ه) پیچان به پس و پیش چو لبلاب / گردان به چپ و راست چو کوکب

۱ یک ۲ دو ۳ سه ۴ چهار

۶ همه‌ی گزینه‌ها درباره‌ی شعر فارسی در «قرن چهارم و نیمه‌ی اوّل قرن پنجم» صحیح‌اند، بجز

۱ رایج‌ترین انواع شعر فارسی در این دوره، «حماسی»، «مدحی» و «غنایی» بود.

۲ شعر غنایی با دو شاعر مشهور، «رودکی» و «شهید بلخی»، قوّت و استحکام یافت.

۳ آوردن موعظه و نصیحت در شعر پارسی از آغاز قرن پنجم معمول گردید و در این باب، قطعه‌های کوتاهی سروده شد.

۴ داستان‌سرایی و قصّه‌پردازی و آوردن حکایت‌ها و مَثَل‌ها نیز در شعر این دوره آغاز گشت.

۷ تعداد اشتباهات خطّ عروضی بیت زیر در کدام گزینه آمده است؟

«هر ساعت از نو قبله‌ای با بت‌پرستی می‌رود / توحید بر ما عرضه کن تا بشکنیم اصنام را
هر ساعت از نُو قبل با بُت‌پرستی می‌رود / تُحید بر ما عَرَضِه کن تا بِشکنیم اَصنام را»

۴ ۳

۳ ۱

۲ ۴

۱ ۲

۸ چند مورد از عبارات زیر مربوط به ویژگی‌های سبک‌شناسی نثر دوره‌ی سامانی است؟

الف) ایجاز و اختصار در لفظ و معنا

ب) حذف افعال به قرینه

ج) تمثیل و استشهاد به آیات، احادیث و اشعار

د) افزایش کاربرد نشانه‌های جمع فارسی بر جمع عربی

هـ) تکرار فعل یا اسم به حکم ضرورت معنی

و) لغات کم‌کاربرد فارسی در مقایسه با دوره‌های بعد

۴ پنج

۳ چهار

۲ سه

۱ دو

۹ کدام گزینه در مورد سبک خراسانی نادرست است؟

۱ سبک خراسانی بر خَسَب زمان به سه سبک فرعی سامانی، غزنوی و سلجوقی تقسیم می‌شود.

۲ سبک دوره‌ی سامانی را «بینابین» نام نهاده‌اند، زیرا ویژگی‌های سبک عراقی نیز در آن به چشم می‌خورد.

۳ به علت آن که اوج آن در زمان سامانیان بوده است آن را سبک سامانی هم نامیده‌اند.

۴ نخستین آثار نظم بعد از اسلام ابتدا در سیستان و سپس در خراسان بزرگ پدید آمد. به این دلیل به آن سبک خراسانی گفته‌اند.

۱۰ کدام گزینه با بیت «مرجان دلم را که این مرغ وحشی/ ز بامی که برخاست مشکل نشیند» تناسب معنایی ندارد؟

۱ دل نیست کبوتر که چو برخاست نشیند/ از گوشه‌ی بامی که پریدیم، پریدیم

۲ هرچه نه پیوند یار بود بریدیم/ وان‌چه نه پیمان دوست بود شکستیم

۳ کاری مکن که پا کشم از آستان تو/ داغ صبوری‌ام که ندارم، به جان نهم

۴ چونان که تو از صحبت ما سیر شده‌ستی/ ما نیز هم از صحبت تو سیر شده‌ستیم

۱۱ کدام گزینه با الگوی هجایی «UU – U – UU – UU – U – UU – UU – U – UU» قابل تطبیق است؟

۱ هرکه می‌وزد درختی در سراپستان معنی/ بیخش اندر دل نشاند تخمش اندر جان بکار

۲ اگر عاقل بود داند که مجنون، صبر نتواند/ شتر جایی بخواباند که لیلی را بود منزل

۳ تا که خرابم نکند کی دهد آن گنج به من؟/ تا که به سیلم ندهد کی کشدم بحر عطا؟

۴ بسم از هوا گرفتن که پری نماند و بالی/ به کجا روم ز دستت؟ که نمی‌دهی مجالی

۱۲ در کدام بیت ترصیع دیده می‌شود؟

- ۱ ای ثنای تو سروران را ورد / وی لقای تو اختران را فال
- ۲ از ستم سیرت تو راست فراق / با کرم خصلت تو راست وصال
- ۳ کامگارست عزم تو چو ریاح / استوارست حزم تو چو جبال
- ۴ مرگ بی‌مرگی بُود ما را حلال / برگ بی‌برگی بود ما را نوال

۱۳ در کدام ابیات آرایه‌ی «موازنه» دیده می‌شود؟

- الف) بکن عدل ار محبّ مصطفایی / بکن عدل ار ز حکمت بانصیبی
ب) ببین آن روی اگر بر سرو بستانت قمر باید / ببین آن زلف اگر بر ماه مشکینت کمر باید
ج) نه چمن شکوفه‌ای رست چو روی دلستان / نه صبا صنوبری یافت چو قامت بلندت
د) گه مشک می‌فشاند بر مه ز گرد موکب / گه ماه می‌نگارد در ره ز نعل مرکب

- ۱ ب - ج ۲ الف - د ۳ د - ب ۴ الف - ج

۱۴ کدام بیت از تکرار چهار بار «— U —» تشکیل شده است؟

- ۱ در بهاران کوهساران را به خرمن لاله بود / چون خزان شد دیدمش مشتی به دامن خار داشت
- ۲ اهل دنیا چون مسافر خفت و خوابی دید و رفت / در مسافرخانه‌ی دنیا شبی خوابید و رفت
- ۳ گر من از عهده‌ت بگردم ناجوانمردم نه مردم / عاشق صادق نباشد کز ملامت سر بخارد
- ۴ امروز ما بیچارگان امید فرداییش نیست / این دانی و با ما هنوز امروز و فردا می‌کنی

۱۵ کدام گزینه با بیت زیر قرابت مفهومی دارد؟

«ریگ آموی و درشتی راه او / زیر پایم پرنیان آید همی»

- ۱ از شوق جمال تو بر بوی وصال تو / در انجمن و خلوت با یاد تو همرازم
- ۲ مگر که قطع بیابان عشق آسان است / که کوه‌های بلا ریگ آن بیابان است
- ۳ از خیالش نقش جان هر نقش بند آموخته / وز جمالش باغ دل چون پرنیان آراسته
- ۴ پای کوبان می‌برد شوق جمال او مرا / زیر پایم چون حریر و گل بود خارا و خار

۱۶ مفهوم کدام بیت با «برو شادی کن ای یار دل افروز / غم فردا نشاید خورد امروز» متناسب است؟

- ۱ امشب من از وصلت خوشم فردا ز غم در آتشم / زیرا که فردا می‌کشم رخت عزیمت بر سفر
- ۲ کسی کامروز در شادی‌ست فردا بینی‌اش در غم / نوید ماتم غم دان نوا و شادمانی‌ها
- ۳ نیست ز اندیشه‌ی فردا غم امروز مرا / وقت آن خوش که ندانست که فردایی هست
- ۴ نکنم یاد بهشت و غم دوزخ نخورم / گر تو فردا حکم روز شمارم باشی

۱۷ چه کسی علمای ماوراءالنهر را برای فتوا دادن درباره‌ی ترجمه‌ی تفسیر طبری گردآورد؟

- ۱ ابومنصور المَعْمَری
- ۲ منصور بن نوح سامانی
- ۳ سید ابوالمظفر ابوصالح منصور
- ۴ نوح بن منصور سامانی

۱۸

کدام گزینه دربارهٔ دو متن زیر درست نیست؟

الف) «و آخر بفرمود تا او را کشتند و مثله کردند و وی به بهشت رفت و کسری به دوزخ. هر که بخواند داند که عیب نکند با آوردن این حکایت که بی‌فایده نیست و تاریخ به چنین حکایات آراسته گردد. اکنون به سر تاریخ باز شوم بِمَشِيَةِ اللَّهِ وَ عَوْنِهِ، وَ بِاللَّهِ التَّوْفِيقُ»
ب) «پس امیر منصور عبدالرزاق مردی بود با قَر و خویشکام بود و باهنر و بزرگ‌منش بود اندر کامروایی و با دستگاہی تمام از پادشاهی و ساز مهتران، و اندیشه بلند داشت و نژادی بزرگ داشت به گوهر و از تخم اسپهبدان ایران بود.»

۱ در متن «الف» واژه‌های عربی بیشتر از متن «ب» است.

۲ در هر دو متن تکرار فعل به ضرورت معنی دیده می‌شود.

۳ در متن «الف» حذف فعل به قرینه وجود دارد.

۴ در متن «الف» ایجاز و اختصار در لفظ و معنا دیده می‌شود.

۱۹

براساس تقسیم‌بندی سبک از نظر ارسطو کدام‌یک از گزینه‌های زیر تماماً درست است؟

۱ بر اساس موضوع و نوع: عرفانی / بر اساس هدف: عالمانه

۲ بر اساس محیط جغرافیایی: خراسانی / بر اساس موضوع: حماسی

۳ بر اساس قلمرو دانشی: علمی / بر اساس موضوع: فکاهی

۴ بر اساس زمان و دروهٔ اثر: غزنوی / بر اساس هدف: عرفانی

۲۰

«نخستین نمونه‌ی نثر مصنوع» در چه سالی تألیف شد؟

۴ ۵۶۴ ه.ق

۳ ۵۳۶ ه.ق

۲ ۵۱۲ ه.ق

۱ ۴۹۵ ه.ق

۲۱

خط عروضی واژه‌های کدام گزینه درست است؟

۱ خودخواهی — خُذْخواهی / تو — تُ / مرنجان — مَرْنَجَان

۲ معمولاً — مَعْمُولَنْ / هرچه — هَرْچ / مجموعه — مَجْمُوع

۳ عزّت — عِزَّت / پشتوانه — پشتوان / خواستن — خَاسَتَنْ

۴ خویش — خَیْش / که — کِ / خورشید — خُورْشید

۲۲

واژه‌های کدام گزینه به ترتیب با واژه‌های «رادمهر - خشک - بی‌باک - دردناک - بی‌تحرّک» هم‌وزن‌اند؟

۱ زادگاه - پنجه - پاییز - پاسبان - آسمانی

۲ استوانه - رحم - آیینه - بادگیر - جاویدانی

۳ خاکسار - خانه - دستار - روزگار - دستیاری

۴ عاشقانه - درد - پایانه - دانشگاه - پاسداری

۲۳

در کدام گزینه به‌ترتیب زمانی به دوره‌های شعر فارسی از نظر ملک‌الشعرای بهار اشاره شده است؟

۱ خراسانی - هندی - عراقی - بازگشت - معاصر

۲ ترکستانی - عراقی - هندی - بازگشت - مشروطه

۳ خراسانی - عراقی - ترکستانی - هندی - بازگشت

۴ ترکستانی - خراسانی - هندی - مشروطه - معاصر

۲۴

در تقسیم‌بندی سبک از دیدگاه ارسطو، سبک‌های «بیهقی - عرفانی - عامیانه - تعلیمی» به‌ترتیب بر کدام اساس قرار دارند؟

۱ نام مؤلف، موضوع، مخاطب، هدف

۲ موضوع، مخاطب، زمان، هدف

۳ نام مؤلف، موضوع، هدف، زبان به‌کار گرفته شده

۴ زبان به‌کار گرفته شده، زمان، مخاطب، موضوع

۲۵ در کدام بیت تعداد کلماتی که حرف «و» در جایگاه صامت است، بیشتر است؟

- ۱ به مطربان صبحی دهیم جامه چاک / بدین نوید که باد سحرگهی آورد
- ۲ معشوق چون نقاب ز رخ در نمی کشد / هر کس حکایتی به تصوّر چرا کنند
- ۳ چگونه باز کنم بال در هوای وصال / که ریخت مرغ دلم پر در آشیان فراق
- ۴ باغ سلام می‌کند سرو قیام می‌کند / سبزه پیاده می‌رود غنچه سوار می‌رسد

۲۶ مصراع «رها کن که نامم به ننگی برآید» با کدام مصراع‌ها هم‌وزن است؟

- الف) که پیشاهنگ بیرون شد ز منزل
- ب) ملامت‌گوی بی‌حاصل ترنج از دست شناسد
- ج) چو در پاش گردد به معنی زبانم
- د) سیه زلف آن سرو سیمین من
- هـ) ز باغت به‌جز بوی رنگی نبینم

- ۱ ج - هـ ۲ الف - د ۳ د - ج ۴ ب - هـ

۲۷ از نظر نوع و طرفین تشبیه، کدام بیت متعلّق به سبک خراسانی نیست؟

- ۱ آن برگ رزان بین که بر آن شاخ رزان است / گویی به مثل پیرهن رنگ رزان است
- ۲ دشت مانده‌ی دیبای منقّش گشته‌ست / لاله بر طرف چمن چون گه آتش گشته‌ست
- ۳ آن‌که زلفش چو خوشه‌ی عنب است / لبش از رنگ هم‌چو آن عنب
- ۴ بهار عافیت عمری‌ست کز ما دور می‌تازد / به گردش آورم رنگی که گردانم عنانش را

۲۸ استفاده از دو نشانه برای یک متقمم» که از ویژگی‌های شعر سبک خراسانی است، در کدام گزینه وجود ندارد؟

- ۱ فروهشت رستم به زندان کمند / برآوردش از چاه با پای‌بند
- ۲ به دیبا بیاراسته گاه شاه / نهاده به سر بر کیانی کلاه
- ۳ نشسته به گاه اندرون می به چنگ / دل و گوش داده به آوای چنگ
- ۴ به خورشید بر چشم و هیزم به بر / که تا کی برآرد شب از کوه سر

۲۹ عبارت کدام گزینه، درباره سبک شعر در نیمه قرن ششم و اوایل قرن هفتم کاملاً درست است؟

- ۱ شعر این دوره از نظر موضوع متنوع نبود و به شاخه‌هایی چون مدح و هجو و تغزل محدود شد.
- ۲ برخی از شاعران این دوره هم‌چون سنایی و مولوی از مدح شاهان و انتساب به دربارها پرهیز می‌کردند.
- ۳ سبک شعر در این دوره متحول شد و مقدمه ظهور سبک عراقی در شعر فارسی شد.
- ۴ حکمت و دانش و اندیشه‌های غیر دینی در شعر این دوره تأثیری عمیق بخشید و جزئی از مضامین برجسته شعر این دوره شد.

۳۰ تقطیع هجایی بیت زیر در کدام گزینه آمده است؟

گر من سخن نگویم در وصف موی و رویت / آیین‌ها بگوید پنهان که بی‌نظیری

- ۱ ---U-U---U-U--- ۲ ---UU---U-U---
۳ U-U-U---U-U--- ۴ -U-U---U-U-U

۳۱ در کدام بیت آرایه «موازنه» وجود دارد؟

- ۱ تو را صبا و مرا آب دیده شد غماز / وگرنه عاشق و معشوق رازدارانند
۲ ای از مکارم تو شده در جهان خبر / افکنده از سیاست تو آسمان سپر
۳ یاد باد آن‌که سر کوی توام منزل بود / دیده را روشنی از خاک درت حاصل بود
۴ گر عزم جفا داری سر در رخت اندازم / و راه وفا گیری جان در قدمت ریزم

۳۲ کدام توضیح در مورد هجای پایانی مصراع درست است؟

- ۱ هجای پایانی همیشه کوتاه است.
۲ هجای پایانی می‌تواند بلند یا کوتاه باشد.
۳ هجای پایانی همیشه کشیده است.
۴ هجای پایانی همیشه بلند محسوب می‌شود.

۳۳ در کدام بیت آرایه «ترصیع» به کار رفته است؟

- ۱ ز گرز تو خورشید گریان شود / ز تیغ تو بهرام بریان شود
۲ غلام نرگس مست تو تاجدارانند / خراب باده‌ی لعل تو هوشیارانند
۳ گر عزم جفا داری، سر در رخت اندازم / و راه وفا گیری، جان در قدمت ریزم
۴ ما برون را ننگریم و قال را / ما درون را بنگریم و حال را

۳۴ «امتداد و تعداد هجاها»ی کدام گزینه با مصراع زیر یکسان است؟
«ریاضت‌کش به بادامی بسازد»

- ۱ دریغا جوانی دریغا جوانی
۲ آدمم سویت نمی‌دانم چرا
۳ نمی‌خواهم برایت درد باشم
۴ چشمت به کرشمه چشم‌بندی

۳۵ «علامت‌گذاری» کدام گزینه نادریست است؟

- ۱ عالمانه: U-U- - ادراک: -- آتشین: -U- آرامش: U--

۳۶ با توجه به ویژگی‌های سبک خراسانی کدام بیت مربوط به این سبک است؟

- ۱ در جبین کس نمی‌بینیم انوار صلاح / ریش و دستاری به‌جا مانده است ز آثار صلاح
۲ محتسب گوید که بشکن ساغر و پیمانه را / غالباً دیوانه می‌داند من فرزانه را
۳ ابر آذاری برآمد از کران کوهسار / باد فروردین بجنبید از میان مرغزار
۴ این قطره‌های هوش‌ها مغلوب بحر هوش شد / ذرات این جان‌ریزه‌ها مستهلک جانانه شد

۳۷ در کدام گزینه ویژگی زبانی «استفاده از دو نشانه برای یک متمم» که از شاخصه‌های سبک خراسانی است، دیده می‌شود؟

- ۱ یکی را سنگ بر دل خاک بر سر
۲ دلت در سینه چون در سیم، آهن
۳ به بیچارگان بر ببايد گریست
۴ تاجر از سود و از زیان گوید

۳۸

کدام ویژگی در نثر زیر بارز است؟

«قحط بود و آنجا یک من نان جو به دو درهم می‌دادند. از آنجا برفتم، نهم محرم به قزوین رسیدم. باغستان بسیار داشت بی‌دیوار و خار و هیچ‌چیز که مانع شود در رفتن راه نبود.»

- ۱ تمثیل و استشهاد به آیات، احادیث و اشعار عرب
- ۲ کوتاهی جملات، ایجاز و اختصار در لفظ و معنا
- ۳ افزایش یافتن کاربرد نشانه‌های جمع فارسی بر جمع عربی
- ۴ فراوانی کاربرد لغات عربی

۳۹

در کدام گزینه، به ترتیب، به ویژگی‌های نثر «دوره‌ی سامانی» و «دوره‌ی غزنوی» اشاره شده است؟

الف) کمی لغات عربی	ب) لغات فارسی کهنه	ج) ایجاز و اختصار
د) تکرار فعل یا اسم به حکم ضرورت معنی	هـ) اطناب	و) استعمال لغات عربی
- ۱ هـ - ب / د - ج
 - ۲ الف - ج / ب - د
 - ۳ و - ج / هـ - ب
 - ۴ د - ب / هـ - و

۴۰

در بیت همه ی گزینه‌ها به‌جز بیت گزینه‌ی آرایه‌ی «موازنه» وجود دارد.

- ۱ هم عقل دوید در رکابت / هم شرع خزیده در پناهت
- ۲ نباید سخن گفت ناساخته / نشاید بریدن نینداخته
- ۳ ز گرز تو خورشید گریان شود / ز تیغ تو بهرام بریان شود
- ۴ این لطافت کز لب لعل تو من گفتم که گفت / وین تطاول کز سرزلف تو من دیدم که دید

۱

گزینه ۳ پاسخ صحیح است.

بیت دارای موازنه و تکرار است. / فاقد ترصیع

نکته: «ی» نکره، علامت‌های جمع (ان - ات - ها) و ضمائر متصل (م، ت، ش، مان، تان، شان) تأثیری در آرایه‌ی تکرار ندارند.

همان‌طور که مشاهده می‌کنید، در واژه‌های «مغان - سگان» نشانه‌ی «ان» تأثیری در آرایه‌ی تکرار نداشته و می‌توان گفت که «مغ و سگ» تکرار شده‌اند.
بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه‌ی «۱»: بیت دارای موازنه و فاقد ترصیع و تکرار می‌باشد. (رد گزینه‌ی ۱)

گزینه‌ی «۲»: بیت دارای موازنه و تکرار و ترصیع می‌باشد. (رد گزینه‌ی ۲)

گزینه‌ی «۴»: بیت دارای تکرار و فاقد ترصیع و موازنه/ تکرار فعل «باد». (رد گزینه‌ی ۴)

نکته‌ی ۱: با توجه به تعریف کتاب درسی، «ترصیع» را می‌توان نوعی موازنه دانست.

نکته‌ی ۲: ترصیع و موازنه می‌توانند در نیم مصراع و نثر نیز به کار روند. (مثال نثر: در بدایت، بند و چاه بود، در نهایت تخت و گاه بود.)

۲

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. بیت اول در وزن «فعولن فعولن فعولن» سروده شده است. وزن بیت دوم نیز

«مفاعِلن مفاعِلن مفاعِلن مفاعِلن» است. تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه‌ی «۱»: «من»: «—» — جای خالی باید به‌صورت «—U» می‌آمد.

گزینه‌ی «۲»: «شاید»: «— —» — جای خالی باید به‌صورت «—U» می‌آمد.

گزینه‌ی «۴»: «رها»: «—U» — جای خالی باید به‌صورت «U—U» می‌آمد.

۳

گزینه ۲ پاسخ صحیح است.

هَر نَظری | بر دُخ او | راست نیست
- U - - U U - - U U -

۴

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. هجای کشیده زمانی‌که در آخر مصراع قرار بگیرد، به عنوان هجای بلند محسوب می‌شود. در بیت گزینه ۱، هجای آخر مصراع اول، «مست» می‌باشد که هجایی کشیده است و باید به عنوان هجای بلند محسوب شود.

در سایر گزینه‌ها، هجای پایان مصراع کشیده نیست و بلند می‌باشد.

۵

گزینه ۳ پاسخ صحیح است.

مورد «الف»: آن کوه را چو ابر مهیا

آن دشت را چو باد مجرب

مورد «ب»: پیراسته می‌دار به هر نیکی تن را

آراسته می‌خواه به هر پاکی جان را

مورد «ه»: پیچان به پس و پیش چو لبلاب

گردان به چپ و راست چو کوکب

۶

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. آوردن موعظه و نصیحت در شعر پارسی از آغاز قرن چهارم معمول گردید و در این باب، قطعه‌های کوتاهی سروده شد، اما کسی که قصیده‌ی تمام و کمال در این موضوع سرود، «کسایی مروزی» بود، سپس «ناصرخسرو» شیوه‌ی او را ادامه داد.

۷ گزینه ۲ پاسخ صحیح است.

خط عروضی: هَر سَاعَتَز یُو قَبْلِ اِی با بُتِ پَرستی می‌رُود / تَوْحیدِ بَر ما عَرَض کن تا بِشکْنِیَقَصْنَام را

۸ گزینه ۳ پاسخ صحیح است. عبارت‌های ب و ج مربوط به ویژگی‌های سبکی نثر دوره غزنوی و سلجوقی می‌باشند.

۹ گزینه ۲ پاسخ صحیح است. سبک دوره‌ی سلجوقی را «بینابین» نام نهاده‌اند.

۱۰ گزینه ۲ پاسخ صحیح است. مفهوم گزینه‌ی (۲): عاشق، تنها به معشوق توجه دارد. / ترجیح معشوق بر همه‌ی دل‌بستگی‌ها

مفهوم مشترک بیت سؤال و سایر گزینه‌ها: رمیدگی عاشق از معشوق / (واسوخت)

۱۱ گزینه ۴ پاسخ صحیح است.

تقطیع گزینه‌ی (۴):

بَ	سَ	مَز	هَ	وَ	گَ	زَفَ	تَنَ	کَ	پَ	رِی	نَ	مَادَ	دُ	بَا	لِی
U	U	-	U	-	U	-	U	U	-	U	U	-	U	-	-
بِ	گُ	جَا	زَ	وَمَ	زَ	دَسَ	تَ	کَ	نَ	مِی	دَ	هَی	مَ	جَا	لِی
U	U	-	U	-	U	-	U	U	-	U	U	-	U	-	-

وزن سایر گزینه‌ها:

(۱) فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

(۲) مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

(۳) مفعّلن مفعّلن مفعّلن مفعّلن

۱۲ گزینه ۴ پاسخ صحیح است. در بیت گزینه‌ی ۴ تقارن سجع‌های متوازی منجر به آرایه‌ی ترصیع شده است.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه‌ی ۱: واژه‌ی «ورد» و «فال» سجع متوازی نمی‌سازند.

گزینه‌ی ۲: واژه‌ی «فراق» و «وصال» سجع متوازی نمی‌سازند.

گزینه‌ی ۳: واژه‌ی «ریاح» و «جبال» سجع متوازی نمی‌سازند.

توضیح نکات درسی: در آرایه‌ی ترصیع گاهی به مناسبت قافیه، جایز است که در آخرین کلمات مصراع‌ها، به جای سجع

متوازی، از سجع متوازن استفاده شود؛ چنان‌که در گزینه‌های ۱، ۲ و ۳ می‌بینیم ولی از آن جایی که این نکته در کتاب

درسی نیامده است، معیار در ترصیع، هم‌چنان تقارن سجع‌های متوازی می‌باشد.

۱۳ گزینه ۳ پاسخ صحیح است. تقاطع سجع‌های متوازن و متوازی در این ابیات، آرایه‌ی موازنه پدید آورده است.

۱۴

گزینه ۳ پاسخ صحیح است.

نشانه‌های هجایی گزینه‌های دیگر:

گزینه‌ی ۱ و ۲: - U - / - - U - / - - U - / - - U -

گزینه‌ی ۴: - U - - / - U - - / - U - - / - U - -

گَر	م	نَز	عَه	دَت	بِ	گَر	دَم
-	U	-	-	-	U	-	-
نا	جَ	وان	مَر	دَم	نَ	مَر	دَم
-	U	-	-	-	U	-	-

۱۵

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. مفهوم مشترک بیت صورت سؤال و بیت گزینه‌ی ۴: نرم و هموار به نظر رسیدن مسیر دیار

یار برای عاشق به دلیل شوق دیدار و وصال. تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه‌ی ۱: غافل نشدن عاشق از یاد یار

گزینه‌ی ۲: دشوار بودن طریق عشق

گزینه‌ی ۳: توصیف زیبایی معشوق

۱۶

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. مفهوم مشترک بیت سوال و گزینه (۳): خوش باشی

مفهوم سایر گزینه‌ها:

(۱) شیرین وصال و غم فراق

(۲) در پی هر شادی، غم است.

(۴) عاشق تنها به معشوق توجه دارد.

۱۷

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. سید ابوالمظفر ابوصالح منصور، شخصی بود که علمای ماوراءالنهر را برای صدور فتوا درباره

ترجمه تفسیر طبری گرد آورد.

۱۸

گزینه ۲ پاسخ صحیح است.

در متن «ب» تکرار فعل «بود» به وفور دیده می‌شود اما در متن «الف» تکرار فعل وجود ندارد.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۳» در متن «الف» در جمله «وی» به بهشت رفت و کسری به دوزخ (رفت) حذف به قرینه لفظی وجود دارد.

۱۹

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه‌ی «۱»: در این گزینه سبک عالمانه براساس هدف نیست و به تناسب مخاطب در تقسیم‌بندی قرار می‌گیرد.

گزینه‌ی «۳»: سبک فکاهی برحسب هدف در تقسیم‌بندی قرار می‌گیرد.

گزینه‌ی «۴»: سبک عرفانی به تناسب موضوع و نوع در تقسیم‌بندی انواع سبک قرار می‌گیرد.

۲۰

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. دوره‌ی رواج نثر مصنوع، قرن ششم هجری است و نخستین نمونه‌ی آن، کتاب «کلیله و

دمنه» ابوالمعالی نصرالله منشی است که (در سال ۵۳۶ ه.ق) در اواسط نیمه‌ی اول قرن ششم تألیف شد.

۲۱

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. خط عروضی یعنی واژگان را در شعر همان‌طور که می‌خوانیم، بنویسیم. بنابراین موارد درست

به این صورت خواهد بود:

گزینه ۴: خُرشید

گزینه ۳: عِزْرَت

گزینه ۱: خُدْخاهی

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. رادمهر، خاکسار: U - U / خشک، خانه: U - / بی‌باک، دستار: U - - / دردناک، روزگار:

U - U / بی‌تحرک، دستیاری: U - - / بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) زادگاه (U - U -) / پنجه: (U -) / پاییز (U - -) / پاسباک (U -) / آسمانی (U - -)

۲) استوانه (U - U -) / رحم: (U -) / آیینی (U - -) / بادگیر (U - U -) / جاویدانی (U - - -)

۳) عاشقانه (U - U -) / درد: (U -) / پایانه (U - -) / دانشگاه (U - - -) / پاسداری (U - -)

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. محمدتقی بهار (ملک‌الشعرا)، برای شعر فارسی، پنج نوع سبک و دوره قائل است:

۱- سبک خراسانی یا ترکستانی (از آغاز شعر فارسی تا قرن ششم)

۲- سبک عراقی (از قرن ششم تا قرن دهم)

۳- سبک هندی (از قرن دهم تا سیزدهم)

۴- دوره‌ی بازگشت (در تمام طول قرن سیزدهم)

۵- دوره‌ی مشروطه و دوره‌ی معاصر

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. سبک بیهقی: براساس نام مؤلف و خالق اثر / سبک عرفانی: براساس موضوع / سبک عامیانه:

به تناسب مخاطب / سبک تعلیمی: براساس هدف

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. در بیت گزینه ی «۴»: در واژه‌های «سرو، می‌رود، سوار» واج «و» صامت است.

واژگان دارای واج صامت «و» در سایر ابیات:

گزینه‌ی «۱»: وید، آورد / گزینه‌ی «۲»: تصوّر / گزینه‌ی «۳»: هوا، وصال

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. تقطیع مصراع «ج و هـ» بدین صورت است: U - - / U - - / U - - / U - -

تقطیع سایر مصراع‌ها:

الف) U - - / U - - / U - - / U - -

ب) U - - / U - - / U - - / U - -

د: U - - / U - - / U - - / U - -

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. در این بیت تشبیه معقول به محسوس وجود دارد که متفاوت با سبک خراسانی است.

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. بررسی سایر گزینه‌ها:

۲) به سر بر

۳) به گاه اندرون

۴) به خورشید بر

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه‌ی «۱»: شعر این دوره از نظر سبک گویندگی و موضوع، تنوع یافت و در شاخه‌هایی چون مدح، هجو، طنز، وعظ و

حکمت، داستان‌سرایی و تغزل به‌کار گرفته شد.

گزینه‌ی «۲»: برخی از شاعران این دوره هم‌چون سنایی و ناصرخسرو از مدح شاهان و انتساب به دربارها پرهیز می‌کردند.

گزینه‌ی «۴»: حکمت و دانش و اندیشه‌های دینی در شعر این دوره، تأثیری عمیق بخشید و جزئی از مضامین شعری این

دوره شد.

۳۰

گزینه ۱ پاسخ صحیح است.

یت	رو	ی	مو	ف	وص	در	یم	گو	ن	خن	س	من	گر
-	-	U	-	U	-	-	-	-	U	-	U	-	-
ری	ظی	ن	بی	ک	ها/خ	پن	ید	گو	ب	ات	ن	یی	آ

۳۱

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. در سایر گزینه‌ها نه موازنه وجود دارد و نه ترصیع.

۳۲

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. هجای پایان مصراع همان هجای پایان اوزان شعر فارسی است، زیرا واحد وزن در شعر فارسی مصراع است.

۳۳

گزینه ۴ پاسخ صحیح است.

ما	برون	را	ننگریم	و	قال	را
↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
ما	درون	را	بنگریم	و	حال	را

بررسی سایرگزینه‌ها:

در سایر گزینه‌ها، آرایه‌ی «موازنه» وجود دارد.

۳۴

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. مصراع سؤال:

ر	یا	ضت	کش	ب	با	دا	می	ب	سا	زد
U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-

گزینه‌ی (۳):

ن	می	خا	هم	ب	را	یت	در	د	با	شم
U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-

بررسی سایرگزینه‌ها:

(۱)

د	رید	غا	ج	وا	نی	د	رید	غا	ج	وا	نی
U	-	-	U	-	-	U	-	-	U	-	-

(۲)

آ	م	دم	سو	یت	ن	می	دا	نم	چ	را
-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-

(۴)

چش	مت	ب	ک	رش	م	چش	م	بن	دی
-	-	U	-	-	U	-	-	U	-

توجه: در جداسازی هجاها، هر هجای کشیده را معادل یک هجای بلند و یک هجای کوتاه در نظر می‌گیریم.

۳۵

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. آرامش: ---

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. در این بیت زبان شعر ساده است، لغت عربی در آن دیده نمی‌شود. توصیف طبیعی در آن به چشم می‌خورد و ساده، محسوس و عینی است.
در سایر ابیات لغات عربی بسیار دیده می‌شود، عینی‌گرایی و واقع‌گرایی در آن‌ها نیست، زبان شعر ساده نیست و حتی قافیه و ردیف نیز سادگی بیت ۳ را ندارد.

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. به بیچارگان بر باید گریست — بر بیچارگان باید گریست — هر دو حرف اضافه «به» و «بر» برای یک متمم (بیچارگان) هستند.
در سایر گزینه‌ها برای هر حرف اضافه یک متمم وجود دارد.

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. این متن که از کتاب سفرنامه ناصر خسرو است مربوط به نثر دوره سامانی است و کوتاهی جملات، ایجاز و اختصار در آن مشهود است.

گزینه ۴ پاسخ صحیح است.
ویژگی‌های نثر دوره سامانی:
۱- ایجاز و اختصار ۲- تکرار فعل یا اسم به حکم ضرورت معنی ۳- کوتاهی جملات ۴- لغات فارسی کهنه ۵- کمی لغات عربی ۶- مطابقت عدد و معدود در جمع ۷- افزایش جمع فارسی بر جمع عربی
ویژگی‌های نثر دوره غزنوی و سلجوقی:
۱- اطناب ۲- تمثیل و استشهاد به آیات و احادیث و اشعار عرب ۳- تقلید از نثر عربی ۴- حذف افعال به قرینه ۵- استعمال لغات عربی

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. در این بیت، موازنه (تقابل سجع‌ها) وجود ندارد.

1	1	2	3	4
2	1	2	3	4
3	1	2	3	4
4	1	2	3	4
5	1	2	3	4
6	1	2	3	4
7	1	2	3	4
8	1	2	3	4
9	1	2	3	4
10	1	2	3	4
11	1	2	3	4
12	1	2	3	4
13	1	2	3	4
14	1	2	3	4
15	1	2	3	4
16	1	2	3	4
17	1	2	3	4
18	1	2	3	4
19	1	2	3	4
20	1	2	3	4
21	1	2	3	4
22	1	2	3	4
23	1	2	3	4
24	1	2	3	4
25	1	2	3	4
26	1	2	3	4
27	1	2	3	4
28	1	2	3	4
29	1	2	3	4
30	1	2	3	4
31	1	2	3	4
32	1	2	3	4

33	1	2	3	4
34	1	2	3	4
35	1	2	3	4
36	1	2	3	4
37	1	2	3	4
38	1	2	3	4
39	1	2	3	4
40	1	2	3	4

